

ROČNÍK
Jednoty pro
DOSTAVĚNÍ HL. CHRÁMU
SV. VÍTA
v Praze
~ 1862-63. ~

Architekt
Emil Hilbert.
ROČNÍK

JEDNOTY SVATO-VÍTSKÉ

za správní rok

od 1. května 1862 do 30. dubna 1863.

Nákladem vlastním.

V PRAZE 1863.

Tiskem B. Stýbla na sv. Václavském náměstí číslo 786 a 787.

Protokol

o valné schůzi jednoty

pro dostavení hlavního chrámu sv. Víta na hradě Pražském,
kteráž držána jest dne 17. května 1863.

Přítomní:

Dle listiny přítomných tuto připojené 47 (čtyřicet sedm)
členů skutečných a 16 (šestnáct) jednatelů, a zároveň členů
přispívajících.

Program:

1. Čtení zprávy roční a pokladničí.
2. Volba 4 členův do výboru místo těch, kteří podle
statut vystoupí, a na místo zemřelého p. Ferdinanda
B. Mikovce.
3. Volba 3 komisařů ke zkoušení účtů z peněz.
4. Volba 3 komisařů ke zkoušení účtů z materiálií.
5. Návrh ředitelstva, aby definitivně byl ustanoven mistr
ke stavbě chrámu se stálým platem.
6. Návrh ředitelstva, by mu byla dána moc, aby při
nehodách, jaké by se mohly udáti mezi dělníky u
stavitelské huti, čas od času mohlo rodinám těch,
kteří nehodou byli zastiženi, dle svého uznání pod-
pory poskytovat.
7. Návrhy ostatní.

I. článek programu.

Jakož připojený seznam přítomných vykazuje, sešel se
dostatečný počet skutečných členů jednoty, aby dle §. 24.
stanov valná schůze mohla nálezy činiti, pročež byla schůze

tato přednostou jednoty (o 5. minutách po 11 1/4 hod. dopoledne) zahájena a od téhož pak přednesena jednací zpráva za rok minulý, zároveň s krátkým přehledem toho, jak se hospodařilo se jménem jednoty, v jazyku německém, a potom od člena výboru, pana prof. Vocela, též krátká zpráva v jazyku českém. Když byl přednosta přítomné vyzval, mají-li k těm zprávám čeho doložit, nečinil nikdo žádného poznamenání, a tudy byly shromážděním schváleny. (Přil. 2. a 3.)

II. článek programu.

Přednosta jednoty oznamuje, že koncem spolkového roku 1862—63 dle stanov členové výboru pp. Erasim Krach, kanovník a scholastik Jan Mařan a c. k. prof. Zap z téhož výboru vystupují, na jejich místa tedy, jakož i na místo zemřelého pana Ferd. B. Mikovce, mají dales býti noví zvoleni. Dva svrchu jmenovaní pánové oznámili ředitelstvu, že kdyby byli opět zvoleni, volby té přijmouti nemohou.

Po přestávce několika minut přistoupilo se k volbě v ten způsob, že přítomní členové, byvše ze jména vyvolávání, své hlasovací lístky podávali.

Bylo jich 42, jest tedy absolutní většina 22 (dvacet dva).

Předsedící vyzývá přítomné skutečné členy jednoty p. hraběte Bedřicha z Schönbornu, p. Dra. Špolce a p. Dra. Doubka, aby skrutinium předsevzali, což se také stane. Dle skrutinovačích archů, pod 4. a b připojených, zvoleni byli pánové:

Jan hrabě Harach . . . 41 hlasy.

Prof. Karel V. Zap . . . 40 „

Kanovník Jan Bradáč . 37 „

Knihkupec K. André . 30 „

Po těchto obdrželi nejvíce hlasů: továrník zboží zámečnického p. Gabriel Janoušek (6) a p. školní rada Mareš (5 hlasů), ostatní hlasy se rozptýlily na více kandidátův.

Ze zvolených jest přítomen pouze p. prof. Zap, jenž pravil, že volbu, pokud se týče jeho osoby, přijímá.

III. a IV. článek programu.

Aby se ušetřilo času, navrhuje člen jednoty, pan J. U. Dr. Špolc, aby zkušební komisaři nebyli voleni odevzdáváním

lístky hlasovacími, něbrž aklamací jako v předešlých valných schůzích.

Návrh byl jednomyslně přijat, načež předsední navrhuje, aby za revisory účtů z peněz byli zvoleni pp.:

Štěpán Polach, knížecí arcibiskupský rada a ředitel kanceláře,

Ferdinand Jičínský, hospodářský rada a

J. U. Dr. Karel Zdekauer, bankér;

za revisory účtů z materiálů pánové:

Gabr. Janoušek, továrník zboží zámečnického,

Bedřich Fleišinger, mistr tesařský a

Ferdinand Scheib, mistr zámečnický.

Všichni pánové tito byli aklamací zvoleni.

V. článek programu.

Předsední formuluje návrh v jednací zprávě už zevrubně odůvodněný o řádném ustanovení stavitelského mistra ke stavbě chrámu takto: Generální shromáždění račíc uzavřít:

„Stavitelský mistr při chrámě p. Josef Kranner, počínaje rokem spolkovým 1863 t. j. od 1. května t. r., má dostávat ročního platu 2000 zl., řku dva tisíce zlatých rak. měny, a připočte-li se honorár 1000 zl. jeho zástupci Karlu Svobodovi, mistru kamennickému ročně dávány, dohromady 3000 zl.; za to však bude povinen, aby v každých 6 nedělích nejméně jednou práce při chrámě osobně prohlédl a potřebná opatření učinil.“

Skutečný člen jednoty a jednatel p. Stefan činí jiný návrh: stavebnímu mistru při chrámě necht se místo stálého služného jednou na vždy vyměřeného přičkne každého roku remuneration podle toho, mnoho-li bylo práce stavební vykonáno, poněvadž se domnívá, že stavitelský mistr při chrámě kromě toho z řízení a vykonávání prací opravovacích bere úžitek mistrům příslušící.

Když byl však pan předsední toto mínění pana Stefana opravil a připomenul, že Kranner dosud nic jiného nedostával, než náhradu útrat pocestních a své diěty, protože se všecky práce dělají pod správou jednoty, jsouce bedlivě účtovány, — že dále roční remuneration, jaká by se mistru stavitelskému dávala, s důstojností jednoty sotva se snášá a že

kromě toho velmi těžko se dá vyšetřiti, jakou cenu mají práce od něho vykonané, by se podle ní mohla určit velikost remuneratione, — tu pan Stefan návrh svůj odvolal.

Návrh ředitelstva pak ještě podporován jest pokladníkem jednoty, p. Plešnerem šlechticem z Eichstettu a p. J. U. Dr. Petržilkou. První ukazuje na to, že dosavadní způsob placení stavitelskému mistru chrámovému při hojných nyní ovšem potřebných cestách jeho za příčinou osobní dohlídky k pracím na chrámě sotva o mnoho menší sumu vykazuje, než navržený stálý plat, jímž přestane likvidování útrat cestovních a diét; poslední pokládá stálý plat stavitelskému mistru chrámovému za prospěšný jednotě, protože tento blízký a pevný svazek Krannera zajistí pobídne, aby ku předu se snažil a svou veškerou pozornost pracím jednoty věnoval.

Když byl i jiný člen jednoty své zdání v ten smysl vyslovil, že slušné 2000 zl. od ředitelstva stavebnímu mistrovi navržené spíše příliš skrovné jest a zvýšiti by se mělo, byl při hlasování potom předsevzatém návrh ředitelstva jednomyslně přijat.

VI. článek programu.

Předsedící oznamuje, že ředitelstvo, — povzbuzeno jsouc k tomu nehodou, ježto se nedávno při stavbě udála, kdež jeden kamenník spadl s lešení, nebezpečně se poranil — zamýšlelo navrhnouti valnému shromáždění, aby byla založena zvláštní opatrovací a podporovací pokladnice na takovéto případy. Po bližším uvážení však ředitelstvo samo shledalo, že návrh takový nebyl by praktický, zejména též proto, že pro malý počet dělníků v kamennické huti dosud zaměstnaných, výtěžek z příspěvků jim snad k tomu konci uložených byl by příliš skrovný a naproti tomu roční příplatek jednoty samé velmi značný, by podporovací pokladnice byla k svému účelu dostatečně nadána. Proto zdálo se ředitelstvu, že bude přiměřenější a vhodnější, vyprosí-li si od valného shromáždění moc k tomu, „aby v jednotlivých nahodilých nehodách rodinám nešťastníkův mohlo poskytovat potřebného ošetření, ježto by se v každém případě zvláště ustanovilo“ — což i tuto činí. V případě svrchu připomenutém stalo se, čeho třeba, už ze sbírky, kterou přednosta jednoty zavedl mezi členy ředitelstva

a mezi některými pány poslanci sněmu zemského, takže značná částka ještě zbyla, poněvadž zedník, jenž s lešení spadl, mimo vše nadání i lékařův samých jest při životě zachován a nyní už se uzdravuje a tudíž ze sebraných peněz jenom skrovnější podpory po čas své nemoci potřeboval. Za tou příčinou bude jednota teprva později museti své podpory přičiniti.

Když byl p. Dr. Doubek návrh několika slovy podporoval, byl jednomyslně přijat.

VII. článek programu.

A. Člen jednoty a jednatel p. Křištof Karnoll ukazuje na to, že jednota pro dostavění hlavního chrámu má dosud málo členův mezi ženštinami, a nalezá příčinu toho tu, že nemá žádných jednatelek. Všecky sbírky, které dosud byly paními předsevzaty, měly vždycky dobrý prospěch. On učinil zkoušku, svěřiv jistě paní podjednatelství, a tato v krátce získala více než 30 přispívajících členů. Protož navrhuje: „Valné shromáždění račiž uzavřiti: každý člen jednoty nechť k největšímu dle možnosti rozšíření své působnosti ustanoví podjednatelku ve svém okrese jednatelském.“ — Zdá se mu, že za samostatné jednatelky paní se méně hodí, protože by jim úřední dopisování s ředitelstvem a kladení počtů dělaly obtíže.

Předseda se domnívá, že tento návrh není věcí takovou, o níž by mělo valné shromáždění uzavírat, nýbrž že ředitelstvo dle oboru své působnosti může oběžným listem tento, jak se zdá, velmi praktický návrh pana Karnolla svým jednatelům schváliti.

Čestný opatrovník čili kurátor jednoty Jeho Excelenci pan hrabě Albert z Nostic jest téhož náhledu, a proto činí dodatečný návrh: „Hlavní shromáždění nechť poručí návrh pana jednatele Karnolla ředitelstvu, aby na něj obrátilo zřetel.“

Tento dodatečný návrh pana hraběte z Nostic byl jednomyslně přijat.

B. Člen jednoty p. Dr. Doubek navrhuje: „Hlavní shromáždění nechť poslance v radě říšské pana prof. Herbsta za účastenství s jednotou pro dostavění hlavního chrámu sv. Vítského veřejně v radě říšské jím projevené a za prospěch,

jeho známým návrhem jednotě aspoň nepřímo zjednaný, jmenuje svým čestným členem.

Když byl předsedící ukázal na ustanovení §. 5. c) statut jednoty, podle něhož hlavní shromáždění smí voliti za čestné členy jenom ty, jižto jemu byli od ředitelstva navrženi, ředitelstvu pak nebylo možno, aby o návrhu teprva teď podaném nějaké předložení učinilo, formuluje Jeho Excel. Albert hrabě Nostic tento návrh takto, „že se odkazuje ředitelstvu, aby s ním dle statut naložilo,“ s čímž se pan Dr. Doubek úplně shoduje, načež v této způsobě návrh jednomyslně se přijímá.

Když pak po dotázce předsedícího nikdo z přítomných členův jednoty žádného dalšího návrhu neučinil, byla valná schůze (po 1 hodině) skončena.

Příloha 1.

S e z n a m

skutečných členů jednoty pro dostavení hlavního chrámu sv. Víta na hradě Pražském, kteří byli ve valné schůzi dne 17. května 1863.

1. Písecký Václav.
2. Grimm Jiří.
3. Obentraut Adolf, rytíř.
4. Engerth Ed.
5. Bozděch František, J. U. C.
6. Schwarz K.
7. Kobera J.
8. Schubert, Dr.
9. Průcha, kanovník hl. chrámu.
10. Zap.
11. Stephann Ed.
12. Vocol.
13. Kabeš, Dr.
14. Reinbart A.
15. Doubek, Dr.
16. Karnoll Ch.

17. Špolc, Dr.
18. Schönborn, hrabě.
19. Petters, Dr.
20. Pleschner.
21. Sudek Jos. C.
22. Krása.
23. Arenz Karel.
24. Fleischinger Bedřich.
25. Zeyer Michal.
26. Mrázek Jan.
27. Mayer, Dr.
28. Hora.
29. Hrádek Fr.
30. Thun Fr., hrabě.
31. Ledebour František, hrabě.
32. Niklas Jos.
33. Petržilka, J. U. Dr.
34. Nostic Alb., hrabě.
35. Mareš.
36. Güntner.
37. Novotný Antonín.
38. Janoušek.
39. Škach K.
40. Voborník, Dr.
41. Ratzenbeck.
42. Ellenberger.
43. Náhlovský Vinc., prof.
44. Kleinwächter Fr.
45. Havlů P., kaplan u sv. Štěpána.
46. Dittrich Adolf.
47. Dittrich Josef.

S e z n a m

jednatelův jednoty pro dostavení hlavního chrámu sv. Vít na
hradě Pražském, kteří byli ve valné schůzi dne 17. května 1863.

1. Šmura K. Fr.
2. Fanta František.
3. Tirichter Jan.
4. Baudiss A.
5. Stefan Ed.
6. Bill Bedřich.
7. Ottenkron, sen.
8. Kozák Ad.
9. Dufek.
10. März.
11. Hora.
12. Strach.
13. Weitenweber Felix.
14. Mašek V.
15. Charasim Ferdinand.
16. Cimrhanzl Tomáš.

Příloha 2.

P ř e d n á š k a

předsedy, hraběte Frant. Thuna z Hohensteina.

Cténé shromáždění!

Počínaje zprávu o stavu a působnosti naší jednoty a o
činnosti ředitelstva za správní dobu 1862—3 jsem přede vším
povinen, abych dal počet z toho, jak byly vykonány nálezy
v poslední valné schůzi učiněné.

Potřebné podání k c. kr. místodržitelství, aby schválen
byl nález jakési změny našich stanov vyhledávající, dle níž
by v stanovách bylo výslovně řečeno, že přirozeným protek-
torem naší jednoty bude vždy každý panující kníže arcibi-
skup Pražský, čestné opatrovnictví čili kuratorství však při
změněných poměrech politických má příslušet nejen ustano-
venému nejvyššímu maršálkovi, ale i každému úřadujícímu
správci země, bylo hned po poslední valné schůzi vypraveno

a též místodržitelským výnosem od 30. června t. r. č. 33581
příznivě vyřízeno.

Touž měrou, když oba od shromáždění zvolení noví čle-
nové výboru Dr. Ambros a Ferdinand Mikovec jakož i nově
zvolení starší členové výboru, farář Novotný, prof. Tomek,
Pleschner šlechtic z Eichstettu a kanovník hlavního chrámu
Dr. Průcha se vyslovili, že volbu přijímají, přistoupilo se už
ve schůzi ředitelstva dne 5. června k volbě třetího nového
člena, jehož volby shromáždění ponechalo ředitelstvu, jakož
i k nové volbě členův odboru uměleckého, jichž jmenování
zůstaveno jest dle statut ředitelstvu. První volba padla na
profesora a konservátora Vocela, jenž pak se zvolenými opět
pány: stavitelem Bělským, stavebním dozorcem Brustem a
profesorem Niklasem, pak s ředitelem akademie Engerthem
v umělecký odbor vstoupil, kdežto zatím, než se zřídí ob-
myšlený odbor spisovní, pan Dr. Ambros přikázán k odboru pro
obecné řízení, pan Mikovec však k odboru správy pokladničné.

Bohužel, že příliš krátká byla činnost tohoto posléze
jmenovaného člena, jenž se vyznačoval celým pokladem sta-
rožitnických vědomostí, neobyčejným vyšším názorem umě-
leckým, neunavnou pilností a neosobivou skromností, a na
jehož působení zakládali jsme veliké naděje.

Brzo po svém zvolení roznemohl se nemocí nezléčitel-
nou a po dlouhých trapných bolestech byl dne 22. září 1862
ve květu svého života odňat svým přátelům, naší jednotě,
své vlasti, a jakož právem říci můžeme, čestné budoucnosti
na každý způsob. Mámeť všichni příčinu želeči velice ztráty
tohoto vlasti v mnohém ohledu nenahraditelného muže. —
Kýž by dnešní volba mezeru jeho úmrtím v naší jednotě po-
vstalo opět vyplnila!

Poslední svou zprávu skončili jsme slovy: „Museli by-
chom se valně mýlit, kdybychom dnes nebyli mnohem bo-
hatší a silnější.“ Naše naděje nebyla ani tehdy sklamána.
Počet našich jednatelů, počet našich členů se rozmnožil, naše
příjmy se zvětšily, naše působení se rozšířilo a způsobem ta-
kovým — ačkoli v každém ohledu ještě mnoho žádoucí jest —
jednota naše předce během roku správního vždy více a více
se sílí a daří.

Koncem roku účetního a správního 1861—2, t. j. koncem dubna 1862 měli jsme 60 jednatelův, totiž v Praze 12 a na venku 48.

Z těch nám zemřel 1 „
zbylo jich tedy ještě 59 jednatelův,
Naproti tomu přistoupilo v Praze 27
jinde v Čechách 30
v jiných zemích 4
dohromady 61 „

takže máme nyní 120 jednatelův,
t. j. právě dvakrát tolik, co jsme jich měli na konci roku loňského.

Větší počet právě uvedených dobrotivých podporovatelů účelů naší jednoty nemohlo už samo sebou zůstat bez příznivého působení na stav našich skutečných a přispívajících členů.

V poslední zprávě roční uvedli jsme jich, počítajíc k nim i čtyři zakladatele fondu, 281

Nyní máme zakladatelů fondu 5

Skutečných členů (s ročním příspěvkem
nejméně 10 zl. r. m.) 340

přispívajících členů se skrovnějším přispěvkem (až do 1 kr. téhodně) 256

všech 601,

tedy více než dvakrát tolik členů, co bylo v poslední zprávě uvedeno. Že však i počet tento může dojít zvětšení mnohem značnějšího a že zejména počet členů přispívajících může se rozšířit v množství nesčíslné, a že by to bylo ku prospěchu jednoty velmi žádoucí, netřeba snad připomínati.

S díkem nejvroucnějším musíme zde vytknouti, že J. Veličenství císař Ferdinand dobrotivý svůj dřevnější příspěvek 3000 zl. zvýšil o 2000 zl., totiž na 5000 zl. a tím z třídy členů skutečných ráčil nejmilostivěji mezi zakladatele fondu vstoupiti, a proto právě jsme pět zakladatelů fondu uvedli.

Zdaž ostatně takto v předešlé zprávě uvedený počet 4 zakladatelů fondu jest skutečně trvanlivě rozmnožen, jest ještě záhadno. V konstitučním shromáždění dne 22. května 1859

oznámil jsem vám radostnou událost, že Jeho Excellence tehdejší probošt kapitolní Václav rytíř Václavíček se vyslovil, že přistoupí k jednotě s příspěvkem 5000 zl., jež splatí v pěti lhůtách ročních, tedy rovněž co zakladatel fondu. Jak vůbec známo, byl předešlého podzimku způsobem velmi žalostným a neočekávaným zachvácen smrtí, aniž by v jeho závětu po jeho smrti nalezeném bylo nějaké zmínky o platebním závazku naší jednotě učiněném ve způsobě odkazu, anebo aby bylo jeho dědicům v závětu uloženo za povinnost, by zaplatili lhůty dosud nezapravené. Podle našeho zdání nemůže o tomto závazku býti ani nejmenší pochybnosti. Až do úmrtí pana probošta kapitolního byly z příspěvku k fondu, kterýž ovšem jenom ústně přislíbil prostředkem pana kanovníka strážce ředitelstvu jednoty, toliko dvě lhůty splaceny. Naléhati na písemné ujištění slíbeného příspěvku bylo by se sotva shodovalo se šetrností povinnou k tak vysoce postavenému hodnostovi církevnímu. Avšak závazky ústní jsou zajištěny tak svatě jako písemné.

Ředitelstvo proto také nemeškalo a již 17. prosince m. r. obrátilo se s důvěrnou prosbou k jeho dědicům, aby byli právi zámyslu nebožtíkovu a jeho slibu učiněnému prostřednictvím veledůstojného kanovníka strážce ředitelstvu a v přípravném shromáždění veřejně ohlášenému, i aby doplatili dvě ještě nesplacené lhůty.

Dosud očekávali jsme ovšem marně na nějakou odpověď. Domníváme se však, že předce můžeme s jistotou doufati, že naše prosba bude vyplněna. Kdyby se jí však očekávaného splnění nedostalo, pak by nám ovšem nic jiného nezbylo, nežli jméno zvěčného probošta kapitolního smazati z řady zakladatelů fondu a uvéstí jej toliko co skutečného člena v pamětní knize, která se svým časem uloží ve chrámu.

Ředitelstvo se domnívá, že ani roku minulého nic neobmeškalo, co by bylo dle jeho zdání příhodno bylo k tomu, aby se rozmnožil počet jednatelů a buď prostředkem těch nebo přímo i počet členův.

V ohledu prvním jest nejvydatnější prostředek dosud ten, žádati na přistoupilých jednatelích, aby navrhli příhodné nové osoby ku přijmutí jednatelství. Za tou příčinou rozeslali

jsme jim ke konci předešlého roku oběžní list a to nikoli bez prospěchu.

Myslíme, že potřeba jest, co nejzasloužilejší dosavadní jednatele naše buď navrhováním nových jednatelů nebo zjednáváním nových členův vytknouti tyto pány: Alois Čermák, sekretář jednoty krasoumné, J. Fridmann, kupec, převor Dr. Kabeš, hrabě Bedřich Schönbörn, Eduard Stefan, mistr pokrývačský a Jindřich Trenkwald, kupec, všickni v Praze; dále pány: okresní přednosta Bayer v Manetíně, lékárník Karnoll v Kraslicích, P. Langer v Heinrichsgrünu a P. Melena v Jindřichově Hradci. Od nynějška bude každého roku k seznamu pánův členů jednoty, jenž se přikládá k roční zprávě, též připojen seznam pánův jednatelů jednoty naší.

Co se dotýče přímého působení, aby se rozmnožil počet členův, domnívalo se ředitelstvo, že nesmí promeškati především sněmu, jenž zde spojil poslance ze všech končin této země, a také skutečně buď ústně, buď písemně žádalo všech poslancův, kteří dosud co členové nebo co jednatelé k jednotě nenáleželi, aby k ní přistoupili buď ve způsobě jedné nebo druhé, anebo po případě ve způsobě obojí, nebo aby alespoň navrhli osoby, ježto by se hodily k tomu, by na se vzaly jednatelství v jich okresu volebním.

Bohužel, že prospěch z tohoto opatření nijakž nedostihl našeho očekávání, neboť toliko jeden z pánů poslanců, pan Dr. Strádal v Teplicích, připojil se k nám co jednatel a skutečný člen, jiný, pan Dr. prof. Lambl v Libverdě co jednatel, a jenom dva z ostatních, svobodný pan Arnošt Malovec a pan školní rada Mareš přistoupili co členové skuteční.

Podrobný výkaz příjmův za rok 1862—3 a tehdy i se závěrkou předešlých účtův přitiskne se opět ke zprávě.

Za tou příčinou se tenkrát obmezují na to, že Vám ve zprávě samé podám jenom stručný přehled příjmův a vydání v tomto roce, jakož i majetnosti, jak se na konec téhož roku jeví.

	Jednotlivě		Dohromady	
	zl.	kr.	zl.	kr.
	v rakouském čísle			
Jmění dne 30. dubna 1862	—	—	30866	75 1/2
k tomu příjem do 30. dubna 1863:				
I. Příspěvky ke kapitálu, jichž úroky jsou zároveň ročním příplatkem, a od zakladatelův fondů i od členův jednotě věnováno	—	—	5342	—
II. Příspěvky roční:				
1. Z podpory na 5 let z vys. eráru nejmilostivěji povolené ročních 10000 zl. první 1/4 letní lhůta na rok 1863	2500	—		
2. Příspěvky členův:				
a) 5% úroky z příspěvků ke kapitálu koncem roku 1861—2 splacených	782	10		
b) běžné roční příspěvky členův skutečných a přispívajících	2689	95		
3. Příspěvky od pp. jednatelův odevzdané	1429	72	7401	77 1/2
III. Výtěžek ze sběrací pokladničky v hlavním chrámě postavené	—	—	116	35 1/2
IV. Výtěžek ze sbírek kostelních:				
1. v arcidieci Pražské	2570	78		
2. v diecesi Budějovické	953	16 1/2		
3. v diecesi Kralohradecké	420	15		
4. v diecesi Litoměřické			3944	9 1/2
V. Platba na srážku z pokladny hlavního chrámu metropolitního na nejpotřebnější opravu chóru, která už před zřízením jednoty úředně na 9252 zl. 18 kr. konv. m. byla rozpočtena, — 1. lhůta	—	—	3000	—
VI. Dary, odkazy, sbírky:				
1. Odkaz nebožtíka rektora magnífika J. U. Dra. prof. Tuncy 200 zl., po srážce poplatku přenosného	179	—		
2. Jiné dary a sbírky	214	9	393	9
VII. Různé příjmy: (za prodané staré olovo z oken a za měď z krytu na galerii atd.)	—	—	396	82
VIII. Úroky z hotovosti časem svým výdajně	—	—	856	36
Suma veškerého příjmu	—	—	52317	25
Vydání.				
I. Správa, náklady kancelářské, služné aktuarii a úřednímu sluhovi	—	—	519	96
II. Za tisk a vazbu kalendáře jednoty	216	60		
Náklady na diplomy, papír, ořizka a tisk	649	27		
Vyhotovování diplomů na jména jednatelů a členů	62	11		
K přenešení	927	98	519	96

	Jednotlivě		Dohromady	
	zl.	kr.	zl.	kr.
	v rakouském čísle			
Přeneseno . . .	927	98	519	96
Náklad na rozličné věci, které jednota ti- skla u Stýbla r. 1860, 1861 a 1862 . .	149	65		
Kamenotiskaři Jelínkovi za rozličné cir- kuláře a vyzvání	58	—		
Za inseráty do novin	38	20		
Za překlad roční zprávy do ročníku a jiná podobná rozličná vydání	65	95	1239	78
III. Vydání na stavbu:				
1. Náhrada útrat cestovních a diety sta- vitelemu mistru chrámovému . . .	275	66		
2. Vlastní náklady stavební:				
a) Úhrnek 49 týdenních listů, počítaje v to i plat parlirovi a účetnímu . .	18154	25		
b) dle rozličných účtů	3699	15	22129	6
IV. Rozličná vydání	—	—	50	94
Úhrnem všeho vydání	—	—	23939	74
Odečte-li se od sumy příjmův	52317	zl. 25 kr.		
suma vydání	23939	zl. 74 kr.		
zůstane koncem dubna 1863 jmění . . .	28377	zl. 51 kr.		
v němž jsou:				
a) splacené příspěvky ke kapitálu . .	20984	zl. — kr.		
b) běžné příjmy	7393	zl. 51 kr.		
Suma jako svrchu	28377	zl. 51 kr. r. m.		

Roční příspěvky členův byly sice už v přehledu při pře-
dešlé zprávě roční daném pod položkou 2.
uvedeny, a to 3922 zl. 50 kr. r. m.
Tato suma obsahuje však příspěvky ke
kapitálu a běžné příspěvky členův za rok
1850—60 644 zl. 50 kr.
1860—61 2402 zl. 80 kr.
tedy zadržovaných příspěvků z předešlých
let vesměs 3047 zl. 30 kr.

Odečte-li se tato suma od úhrnečné
sumy v poslední zprávě co výtěžek roč-
ních příspěvků uvedené, objeví se součet
vlastních příspěvků ročních od členů za
rok 1861—2 jenom 875 zl. 20 kr.
kdežto k sumě 2689 zl. 95 kr. v tomto přehledu už udané

týchž příspěvků za rok 1862—3 třeba připočísti největší díl
peněz pod položkou 3 v sumě 1429 zl. 72 kr. uvedených,
poněvadž zajisté v této položce jenom málo obsaženo jest
darů a jiných sebraných peněz, což se však z početních kní-
žek pánův jednatelů nedá dobře rozeznati.

Jest tedy patrné, že se roku právě minulého patrně
zvětšila suma ročních příspěvků od členů i příjmy z příspěv-
kův ke kapitálu, ježto zakladatelé fondu nebo někteří sku-
teční členové místo ročních splátek složili, a které vlastně k
ročním příspěvkům náležejí.

Ředitelstvo bude pečovati o to, aby účtování s jednateli
upravilo se tak, aby bylo budoucně možno uvést výtěžek z
příspěvků členův skutečných a členův přispívajících, jakož
výtěžek ze zvláštních darů, odkazů a sbírek každý o sobě.

Také výtěžek ze sbírek kostelních, alespoň v celé arcie-
diecézi, znamenitě vzrostl. Nebylo-li tomu tak, co se výtěžku
dotýče, u veškerých chrámů v naší zemi, tedy je toho snad
příčina ta, že ředitelstvu nepochybně ještě nebyl poslán celý
výtěžek sbírek lonského roku na den svatého Václava v die-
cézi Budějovické a Kralohradecké zavedených, a že jak se
zdá, sbírky v ostatních diecésích tohoto království pravidelně
dvakrát za rok, totiž o slavnosti patronů zemských sv. Jana
Nepomuckého a sv. Václava konané, v diecézi Litoměřické
dosud nebyly uvedeny, ačkoli zvláštní žádost v poslední valné
schůzi od P. prof. Sal. Mayera k tomu konci připomenutá
hned po oné valné schůzi Nejdůstojnějšímu biskupu Litomě-
řickému byla odeslána.

Mezi příjmy loňského roku jest pod položkou III. 1.
také první částka z roční podpory 10.000 zl., kterou J. Ve-
ličenstvo panující císař na naši Jemu co patronu chrámu
Svato-Vítského podanou žádost ráčil nejmilostivěji vykázati
naši jednotě na 5 let z eráru státního, o čemž praví vyne-
šení státního ministerstva ode dne 29. listopadu 1862 č. 6366
st. m. I. (intimát místodržitelství od 2. prosince 1862 č. 64991).
Žádali jsme Jeho Eminenci P. T. pana kardinála knížete
arcibiskupa, milostivého dodatele naší prosby, aby též nej-
vroucnější díky jednoty složil ke stupním trůnu. Poněvadž
pak vyplnění Nejvyššího úmyslu návrhem, jež ve sněmovně
poslanců v radě říšské učinil pan profesor Herbst ve smyslu

podobném, a učiněným na to snešením sněmovním podstatně bylo ulehčeno, pokládali jsme to za svou povinnost i jmenovanému poslanci v radě říšské za jeho činnost v této záležitosti jednotě naší a slavnému předmětu působení jejího projevenou a za vřelé účastenství vysloviti naše díky, a to ve zvláštním přípisu.

A takž, díky budtež milosti Jeho Veličenstva Nejvyššího patrona chrámovního, provázen byl zdarem jeden z kroků, ježto ředitelstvo činiti za svou povinnost pokládalo, by jednotě zjednány byly důchody, ježto by nezávisely tak na měnivé přízni času a poměrův, jako jsou příspěvky členův. Téhož nemůžeme však říci o jiných dvou krocích za toutéž příčinou učiněných. Vysoký výbor zemský nám ostatně na naši dotázku, jakého osudu se dočkala žádost, na zastupitelstvo zemské vznešená ke konci března loňského roku za roční příspěvek z důchodův zemských, k níž zároveň připojena byla prosba, by zemský výbor ráčil ji přimluvou opatřiti, odpověděl přípisem ode dne 22. února r. t. č. 2195, že žádost ta byla zároveň vyřízena s návrhem, jež v podobném směru Nejdůstojnější pan biskup Budějovický Valerian Jirsík učinil v zasedání sněmovním r. 1861, neboť vysoký výbor zemský ji odevzdal budžetní komisi, navrhnuv, aby žádaná podpora se udílela teprva r. 1864 počínaje, v roční sumě 25.000 zl. Můžeme tedy důvěrně očekávati, že naše prosba od sněmu nejprve příštího bude příznivě vyřízena.

Naproti tomu nedošlo nás ještě nižádné vyřízení naší prosby, kterou jsme už v listopadu roku 1861 obci městské podali, by nám ze svých důchodů nějakého příspěvku poskytla. Budeme tedy pečovati o to, bychom tuto prosbu ještě jednou opakovali. Domníváme se, že nemáme se spouštěti naděje, že nám i z této strany dostane se příspěvku poměrně dosti velkého, neboť královské hlavní město Praha nebude chtíti na dlouho zůstávati za sídelním městem Vídní, která už po delší čas na obnovu tamního chrámu svato-Štěpánského ročně znamenitě přispívá.

Jednoho pramene na příjmy, od něhož jsme počátečně neočekávali sice mnoho, ale předce aspoň nějaký výtěžek, musíme se docela vzdáti. Jestli to kalendář jednoty naší až do konce loňského roku vydáván. Když se však roku 1861

objevil schodek při vydání německém . . . 147 zl. 12 kr.
při českém pak . . . 414 zl. 80 1/2 kr.

dohromady tedy . . . 561 zl. 92 1/2 kr.

a když pan Stýblo ohlásil, že v takových okolnostech nemůže sklad jeho obstarávati, usneslo se ředitelstvo na tom, že zastaví další vydávání, které předce hlavně ku prodeji bylo ustanoveno, a že bude členy jednoty na místě toho — jakož se děje u jiných spolkův soukromých — podělovati pouze ročníkem, v němž budou roční zpráva, seznamy jednatelů a členů, pak výtahy z ročních účtů a zvláštní výkaz ročních příjmů. Nemůžeme opominouti, abychom při této příležitosti opět nevytkli neobyčejné velkomyslnosti a obětovnosti jmenovaného pana knihtiskaře a knihkupce Stýbla, jenž jsa od samého počátku skutečným platícím členem jednoty, ji při tom netoliko všechny potřebné věci tiskové dodává za cenu téměř k neuvěření skrovnou, která jemu patrně žádného zisku neposkytuje, ale kromě toho se podvolil, že značný schodek, jenž se objevil při nákladu na náš kalendář, všecek sám zapraví, a proto zajisté zvláštní Vaše uznání zasluhuje.

Ředitelstvo pečovalo o to, aby místo výtěžku, jehož vydáním kalendáře jednoty naší nebylo lze nabyti, otevřelo nový pramen příjmův způsobem jiným.

Více našich jednatelův, jimž vůbec musíme děkovati z mnohého drahocenného návrhu, upozornili nás na to, že sbírání malých dárek, s nimiž není spojeno právo člena, velice by se ulehčilo tím, kdyby dárcům za to se mohl dáti malý pamětní list, jenž by se k stavbě chrámu našeho vztahoval a žádoucí dobročinné zásluhy o stavbu chrámovou zřejmými učinil. Překvapující výtěžek, jehož nedávno dosáhl jistý belgický kněz u nás, sbíraje na novou stavbu trapistického kláštera v Belgii prodejem obrázku ke stavbě té se vztahujícího, jest vůbec znám. Ředitelstvu se tedy vidělo, vydati též v prospěch jednoty naší podobný pamětní list s vyobrazením chrámu a svatých patronů zemských, pak s několika modlitbami a mešními nadacemi dobrodincům jednoty založenými a p., kterýžto pamětní list Vám dnes můžeme předložit, i doufáme, že od jeho rozšíření po celé zemi můžeme očekávati, že značně se rozmnoží menší příspěvky, ježto neposkytují dárci práva členův, jakož i že se žádoucně rozšíří co nej-

více možno známost o trvání naší jednoty i o jejím účelu a působení, a tím že se opět získají noví členové.

Z přehledu jmění Vám přednešeného seznáte, že i vydání jednoty roku minulého nenepatrně se zvětšilo, a to z 10.330 zl. 60 kr. na 23.939 zl. 74 kr. Jestli to zcela přirozeno, ano jest to co znamená vzrůstajícího rozšíření praktické činnosti naší jednoty velmi potěšující. Stavební doba, o níž jsme Vám v poslední valné schůzi mohli zprávu podati, měla jenom 31 neděl. Nyní zahrnuje v sobě, s malou toliko přestávkou, poprvé celý rok. A proto musily už vlastní náklady stavební býti větší.

Větší počet jednatelův a členů, zvýšená činnost při stavbě a z této příčiny hojnější dopisování a více prací vyžaduje však i s druhé strany více vydání. Pevnější sečlenění celého organismu správního v naší jednotě, má-li pořádek býti zachován, jest čím dále tím neodkladnější. Především ukázala se změna v dosavadním poměru naší kamenické hutě co nevyhnutelně potřebna. S počátku, pokud stavební práce byly malého objemu, stačil při dohlídce k ní i při řídké přítomnosti našeho obyčejně ve Vídni přebývajícího stavitelského mistra chrámovního, pouhý parlír a jeden účtovník. V poslední zprávě měl jsem příležitost zmíniti se pochvalně o přiměřené činnosti parlíra Wolfsgrubera, c. kr. silničního Schwarze, jenž zastával místo účtovního. — Prvnější však co rozený Vídeňan, nemohl dlouho na osamělých Hradčanech vydržeti, takže brzo po poslední valné schůzi vypověděl, načež byl nahrazen parlérem Krejčířikem. Brzo však se ukázalo, že při potřebném hlídání materiálu a při přiměřeném podle možnosti a zcela ujištěném prospěchu veškerých prací brzo do zednictví, brzo do kamenictví zasahujících, ježto jsouce velmi důležité vyhledávají okamžitého rozhodnutí při veliké odpovědnosti, dokud náš mistr stavební bude obyčejně nepřítomen, dosavadní způsob nepostačuje, ba že stálého náměstka mistrova jest nevyhnutelně potřeba. Aby se prozatím všeliká škoda předešla, byl člen ředitelstva pan dozorce zemských staveb Brust, jenž zastává místo účtovníka materiálů, už lonského podzimku tak laskav, že se nabídl, že tomuto nedostatku svou vlastní obětovnou činností pomůže a ke kamenické huti denně přihlídně, a my nemůžeme dosti vděčně připomínati jeho obě-

tovnost a zásluhy, které si takto o jednotu naši získal. Jest však patrné, že vykonáváním podobné dohlídky, která vlastně náleží k působnosti stavitelského mistra chrámovního, nemůže se na dlouho obtěžovati žádný člen ředitelstva a vůbec nikdo bez platu.

Proto vidělo se ředitelstvu dle návrhu našeho stavitelského mistra chrámovního Krannerera, jenž schvalně pro upravení kamenické hutě sem přišel, ke konci předešlého roku bezprostřední dohlídku a správu v dotčené huti — očekávající potomního schválení od valné schůze — ovšem vždycky pod vrchním vedením a odpovídáním Krannerovým, avšak předce v jisté samostatné míře přenesti na zdejšího kamenického mistra a podnikatele staveb Svobodu, za honorár 1000 zl. r. m. a za povozné úhrnkové 300 zl. ročně. Při tom se objevilo, že je potřeba zrušiti na čas kamenickou hut t. j. propustiti všechny v ní dosud zaměstnané dělníky a vypovědětí parlírovi i účtovnímu, dle pro větší volnost při novém zařizování, dle proto, že při množství zpracovaných kamenů a prací kamenických, bylo by se nedostávalo vlastních prací zimních, pročež také plat Svobodovi teprva po opětném počtu prací, t. j. od 1. února 1863 se vykázal. — Přiměřenějším rozdělením prací budeme pečovati o to, aby podobná přestávka všech prací, jaká se stala tehdy od vánoc do hromnic, budoucně se neopakovala; neboť velice známe oceňovati vědomí, jakým je každý dělník naplněn, ví-li, že při stavbě chrámu nalezá stálý výdělek, protože takto jednota může nejlepší z nich přijmouti a sobě zachovati.

Co účtovní přistoupil při novém upravení kamenické hutě úředník c. kr. zámeckého hejtmanství pan Markuzi.

Plat kamenickému mistru Svobodovi co náměstku Krannerovu vyměřený jest vlastně jenom částí platu Krannerovi samému příslušícího. Bude však úsporami za přiměřenější správy nabytými hojně vyrovnán. Neboť už nyní se ukazuje, že práce, jsouce zadány na smlouvu, a za přísnější dohlídky v kamenické huti mnohem laciněji se konají, a že menší počet pracovníků letos mnohem více vykonal než roku lonského. Ano myslíme, že se nemýlíme, vyslovujeme-li naději, že letos i při rozšíření navržené stavby — o čemž dále mluviti se bude — náklad na stavbu předce nebude větší, než v letech minulých.

Ale i poměr, v jakém se dosud nalezá náš stavitelský mistr chrámovní k jednotě samé, potřebuje konečného upravení.

Již při zřízení jednoty bylo nevyhnutelně třeba, aby pro brzké početí prací při obnově chrámu, ježto se bez nebezpečí déle odkládati nemohly, získán byl nějaký mistr stavitelský. Tehdáž však nebylo jednotě nikterak možno, by ustanovila takovému chrámovnímu mistru stavitelskému nějaké služné, poněvadž neměla žádných jistých důchodů ba ani dostatečného poněkud počtu členův. Kranner tehdáž z lásky k věci a z nadšení k našemu chrámu pravil, že je hotov přimoci toto místo, budou-li mu aspoň nahrazeny útraty cestovní a to, co vydá hotových peněz. On ani teď, což musím výslovně vytknouti, nečinil žádných požadavků. Avšak poměry naší jednoty podstatně se od té doby změnily. Značný počet členův, jenž se stále množí, podpora milostí J. Veličenstva naší pokladnici na 5 let pojištěná, jiné příjmy ustavičně přibývající, konečně stálé roční příspěvky, jichž možno od vys. zastupitelstva zemského i od obce městské s jistotou čekati, zbavují nás všeliké bázně, že bychom učiněným závazkům platebním nemohli budoucně býti právi, i můžeme tudíž své rozvrhy peněžní s větší jistotou sestavovati. Zároveň však i větší rozsáhlost upravovacích prací často s velikou odpovědností spojených vyhledává vždy více činnosti ducha, sil pracovních a času našeho stavitelského mistra chrámovního. Při takovýchto okolnostech museli bychom to pokládati za nepromínutelné a jednoty naší nedůstojné, kdybychom chtěli zůstat i dále při dosavadním způsobu, dávající pouze náhrady našemu mistru stavitelskému za vydání na hotovost. Neboť každá práce zasluhuje svou mzdu, i tehdáž, když pracující jest tak nezištný, že jí nežádá; a jenom pod tou výminkou, že se stavitelskému mistru chrámovnímu dostane přiměřené odplaty za jeho namáhání a snažení, může ředitelstvo od něho více žádati v míře té, jakž toho stav věci nevyhnutelně vyhledává. Pokládáme to tedy za přiměřené, ba za potřebné, aby stavitelskému mistru chrámovnímu bylo vykázáno jisté služné, i navrhuje, aby bylo (počítajíc v to i částku vlastně k němu náležitou a jeho námětku Svobodovi určenou) jenom na 3000 zl. ročně vyměřeno, tedy na sumu ještě mnohem skrovnější, než jakou dostávají stavitelští

mistrové jiných jednot chrámovných, zejména jednoty chrámu svato-Štěpánského ve Vídni. Jestli bez toho potřeba, aby náš stavitelský mistr nyní býval častěji přítomen, nejméně vždy za šest neděl jednou; z této příčiny by letos i útraty cestovní a diěty — kdyby jinak bylo možno při nich setrvaťi, potřebovaly mnohem více vydání, snad 4kráté i 5kráté tolik, než dosud. Tyto diěty a útraty cestovní však pomínou zcela skutečným ustanovením stavitelského mistra se stálým platem.

Jiné vydání nastane snad brzo jednotě, bude-li třeba vzíti k potřebným nákresům vlastního kreslice, v kterémžto ohledu, nedá-li se to déle odkládati, zamýšlí ředitelstvo samo zařídit to, co bude příhodno. Taktéž nebude možno obejít se při stále rostoucím množství dopisů a prací účetních bez najmutí zvláštní kanceláře, jakož i bez rozmnožení osob kancelářských a ustanovení zvláštních účtovníků, neboť nedají se už na dlouho práce kancelářské a písařské odbývati co verdější zaměstnání, byť se to i z platu dělo. Rovněž nebude se příhodně moci déle účtováním materiálií, ježto se značně rozšíří, jakž s jistotou lze předvídati, i déle obtěžovati pokladník jednoty, pan Pleschner šlechtic z Eichstettu a jeho účetní pan Simmerlein, kteřížto pánové oba za své značné, vždy ochotné, obětovné a zcela nezištné namáhání zasluhují nejvděčnější uznání jednoty.

Všecky tyto výdaje jsou však nevyhnutelnou podmínkou, má-li řízení rychleji předse jíti, má-li se jednota pevně sečleniti a dále rozšířiti a má-li záměr jednoty zdárně se vyplniti, t. j. mají-li práce upravovací zdárněji a rychleji pokračovati.

A právě práce tyto jsou to, na něž my a zajisté i Vy všickni s pravým dostičením se můžeme ohlednouti, byť se i činily námitky zde onde a zvláště dvě proti tomu, jako by prý způsob našeho jednání při nich nebyl přiměřen. Pokládáme za svou povinnost i tyto námitky vyvrátiti; nebo budiž jich původ jakýkoli, zůstanou-li mezi obecnstvem rozšířeny a nevyvráceny, mohly by předce ujímati důvěry k našemu stavitelskému mistru, ano důvěry k naší jednotě a tedy alespoň v jistých kruzích i ochoty nás podporovati.

Pokud nám známo, tvrdí se zde onde, že užíváme částečně špatného měkkého kamení, a že naše obnovy proto ne-

budou dlouho trvati, nébrž že větrem a počasím budou zase brzo uvedeny v chatrný stav; a dále pokládá se i to za nepřiměřené, že jsme se zprvu obmezili na obnovu spodní části chrámu v celé jeho rozsáhlosti až k výšce postranních kaplí, při čemž se tvrdí, že by bylo lépe bylo, kdybychom byli obnovovali v menší délce, avšak za to kus po kuse hned do celé výšky až do samého slemena střechy v prostřední lodi, protože by se prý takto nemuselo dvakrát zřizovati lešení a tím by se prý ušetřilo znamenitého nákladu.

Obě námítky jsou však zcela bezdůvodné. Materiál, jehož při svých obnovovacích pracích užíváme, jest nejlepší, nejtrvanlivější a nejtvrdší pískovec Nehvizdský. Ano, když se dodává nová zásoba, jeden každý kámen, jenž by nevyhovoval nejprísnějším požadavkům v ohledu trvanlivosti na povětrí, vyloučí se. Jestliže kape voda dešťová skrze nový žlab jdoucí za poprsním zábradlím nad kaplemi, a jestliže po dešti se ukazují mokrá místa na hořejších částech této kaple, nemůže se předce z toho souditi, že by materiál byl špatný, neboť jak známo, každý kámen, i nejlepší, propouští vodu. Tato zdánlivá vada, která je pouze okamžitá a tudý žádné škody nečiní, přestane teprva tehdy, pak však hned, až připomenuté nové žlaby budou obloženy kovem, jako je to u nových vytryskovaadel, což se má státi hned po slušném co do slohu opravení střech nad kaplí, dříve pak učiniti se to nemůže. Jak praveno, jednáme při vybírání materiálu se zvláštní péčí a přísností. A mimo to, když jsme uvedenou právě pověst zaslechli, k našemu vlastnímu upokojení dali jsme jakost materiálu při všech nových už zasazených, jako při kusích k zasazení přichystaných a při pracích kamenických, od Krannerera za jeho přítomnosti předešlého měsíce co nejdokonaleji zkoušeti. Doufáme, že postačí, uvádíme-li tuto výslovně, že stran jakosti jich vyslovil svou úplnou spokojenost a že nenašel příčiny ani při jednom kameni, by něco vytýkal.

Příčina pak, proč se počalo s obnovováním spodní části chrámu v celé jeho délce a to jenom do výše postranních kaplí, zakládá se dílem na potřebě, kde jsou vady stavební pevnosti na újmu, by se počaly od spodu, od základu, a pak na nepopíratelné přiměřenosti, spojovati s pevným opravením

stěn také úpravu ornamentální, dílem pak se zakládá na tom, že by při počatém upravování zevnější strany v lodi chrámovní a opěracích pilířů klenutí její držících a opěracích oblouků, tedy hořejší části chrámu, nevyhnutelně musely by se zastaviti služby boží a na čas zamknouti i chrám, a předce jesti radno, aby tato nevyhnutelná věc byla omezena na čas dle možnosti krátký. Nové lešení z dříli, přikročili-li se k obnově části hořejší, není proto ani potřebné ani nebylo obmyšleno. Podle výslovného osvědčení našeho stavebního mistra má se lešení k tomu potřebné pak opřiti spíše o zdi v kaplích a lodi postranní a na spodní část hlavního pilíře opěracího, mají tedy pak počínati tam, kde nyní končí. Nebude tedy třeba vésti ještě jednou náklad na lešení opět zřízené.

Do poslední valné schůze pokročila obnova prostřední kaple a tří jižních k ní se připojujících, t. j. Berkovské čili tak zvané Ludmiliny (vlastně Trojické), Šternberské, sv. Jana Nepomuka a kaple Valdštejnské, až po jejich sokle. Obnova těchto kaplí byla v předešlém roce stavebním zcela ukončena v ohledu konstruktivním a ornamentálním, počítaje v to všechny kružby okenní, vytryskovaadla a vodovody nad těmito kaplemi zřízené, i zábradlí na galerii. Zároveň učiněna jsou všechna přípravná opatření, aby bylo zřízeno sklené okno v kapli nejdříve svrchu jmenované, na niž náklad zapraviti, jak jsme Vám už roku loňského oznámili, velikomyslně se uvolil jistý dobrodinec, jenž nechce byti jmenován. Profesor rytíř z Führichů, tento nejgeniálnější a nyní kostelními malbami nejproslulejší mezi našimi vlastenskými umělci, vyhověl naší prosbě s ochotností, jaká největší díky zasluhuje, a podal nákresy (kartony) i s udáním barev k figurálním vyobrazením, Kranner sám pak ornamentální výkresy k oknu tomuto. Po dosažení jich schválení od Jeho Eminence pana kardinála knížete arcibiskupa a veledůstojné konsistoře, při kteréžto příležitosti ředitelstvo bez výminky svolilo ke změnám nápisů, jakž si prvnější přál, přistoupilo se se vši rázností k vykonání, a práce malíře na skle Quasta, nad nimiž bdí člen uměleckého odboru v ředitelstvu, pan direktor akademie Engerth ochotně na se přijal, pokročily už tak dalece, že myslíme, že postavení a odhalení okna už na počátku budoucího měsíce můžeme s jistotou očekávati.

Obnova chrámu
Obnova kaple
Kaple poutní

Co se dotýče vnitřku v našem hlavním chrámě, byla naše jednota roku minulého i jinak činná. Také loni těšili jsme se ochotné podpoře nejen vys. úřadů církevních, ale i zeměpanských. Se zvláštními díky musíme však vytknouti, že nám od vys. státního ministerstva prostředkováním c. kr. místodržitelstva podána jest příležitost, vysloviti své dobré zdání o záměru již před delším časem navrženém, aby totiž do některé postranní kaple přeneseno bylo císařské mausoleum, ježto se nalézá uprostřed lodi chrámové, a ježto po památníku císaře Maxmiliána I. v Inspruku jest zajisté nejznamenitějším dílem nizozemského umělce Alexandra Colina, a po veležalostném a zcela nepotřebném zrušení krásné mramorové kašny na Staroměstském náměstí, jest takofka jediný větší samostatný výtvar umělecký z pozdější doby renaissanční. My na základě výborného, zcela zdařilého a věc se všech stran objasňujícího rozvrhu jednatele odboru uměleckého v ředitelstvu, pana profesora Zapa, z příčin archeologických a uměleckých, jakož i neméně z piety vyslovili jsme se zcela rozhodně proti takovému přenesení. Jmenované mausoleum, které mimo to chová v sobě tělesné pozůstatky císaře Ferdinanda I., jeho manželky Anny a císaře Maxmiliána II., naznačuje kryptu a hrob císaře Karla IV., jež si byl sám zvolil, i jeho rodiny i několika jeho nástupců, kteréž se tam dosud nalézají. Z příčin nevyhnutelných musí tedy zůstatí na svém místě. Kromě toho, přeneseno do některé úzké postranní kaple, nenašlo by tam ani potřebného důstojného místa, ano patrno jest, že při strhávání a opětném sestavování jeví se nebezpečí, že by bylo značně poroucháno, jako připomenutá mramorová kašna, ano, že by snad zcela bylo zničeno. Konečně pak nikterakž neodličuje se svými hlavními formami příliš nápadným aneb architektonicky vzdělaný cit urážejícím způsobem od slohu chrámu samého, a zásady zcela pravé, ježto při obnově historických památek stavebních vždy více platnosti nabývají, nevedou konečně k tak radikálním konsekvencím, jež by toho žádaly, aby v nich se udělala *tabula rasa* a aby musela býti beze všeho ohledu na jeho historické právo odstraněna každá památka, která by měla jinou formu stavební než restaurovaná stavba sama. — Naše zdání, k němuž se připojil též Jeho Eminencí a Vele důstojná kapi-

tola chrámu metropolitního, došlo i obecného ocenění, takže vys. státní ministerstvo vyneš, od 5. března 1863 č. 2342/90 Cn. — místodržitelství intimát od 13. března 1863 č. 14623 — rozhodlo, aby bylo mausoleum na svém místě ponecháno.

V stavební době roku tohoto mají se pevně upravit i zevně ornamentálně obnoviti všechny postranní kaple na straně severní, totiž mají se upravit dvě kaple na straně severní za vlastní chórovou absidou, t. j. kaple sv. Jana Křtitele a kaple Pernštejnská, pak se má obnoviti sakristie a kaple Zikmundská, která rovněž jako tato má dvě oddělení, má se tedy obnoviti severní zevnější strana chrámu, v celé své dosavadní délce a též k výši postranní lodě.

Naše úloha tedy jest tehdež skoro dvakrát tak rozsáhlá, zároveň pak mnohem obtížnější a obsírnější, než roku předešlého, neboť severní strana chrámu našeho nejvíce trpěla od pruských kalí r. 1757 a od častých požárů.

V předešlé roční zprávě bylo uvedeno, že snad bude třeba docela strhnouti a znova vystavěti první po pravé straně císařské kaple se nalézající kaple sv. Jana Křtitele, i ukázalo se, že to nevyhnutelno. Poněvadž tato věc byla však příliš důležitá, odevzdalo ředitelstvo tento k tomu se nesoucí návrh našeho stavitele chrámovního zvláštní komisi, která za předsednictví jednatele odboru uměleckého p. prof. Zapa sestavena byla ze členů téhož stavby znalých, t. p. pánův stavitele Bělského, Brusta a prof. Niklaše, pak nesúčastných znalců: stavitele Koury, Novotného, Rypoty, Schückera a Ullmanna, aby o tom dala své dobré zdání. Všichni členové této komise dílem pro obtížnost a případně i pro nebezpečí při podchycování základů v této kapli, dílem i proto, že pouhé obnovování nepochybně by způsobilo tytéž náklady, nebo ještě větší než stavba nová, a že by ustupováním zdí z přímopadného směru způsobený zříceninám podobný zevnějšek nebyl napraven, ano že by ještě patrnějším se stal, vyslovili se bez výminky za stavbu novou, vyjímajíce jediného pana stavitele Novotného, jenž podal votum zvláštní a k němuž se později připojil též pan Koura, nehledě na to, že dříve byl podepsal dobré zdání většiny.

Ředitelstvo muselo se rozhodně připojiti k náhledu většiny, i učinilo to ve zvláštním spise, v němž jsou důvody

Převážná většina Kaple sv. Jana → Kaple na severu →

toho obšírně uvedeny, i podalo jej Jeho Eminenci panu kardinálu knížeti arcibiskupu, načež po svolení k tomu se strany Jeho Eminenci a se strany veledůstojné kapitoly metropolitní mělo se přikročiti k stržení. Toto svolení dáno jest skutečně vys. vynešením od 25. února r. t. č. 1539.

Připomenutá kaple jest nyní od chrámu oddělena hrázdenou zdí a před několika dny počalo se strhávati. Poněvadž jsou všechny potřebné kameny a práce kamenické náležitě přichystány, skončí se nová stavba zajisté ještě tohoto leta. Myslíme, že můžeme doufati, že pak seženeme i prostředky k důstojnému upravení této kaple, ježto by bylo slohu přiměřeno, a že činnost naší jednoty tím alespoň částečně ve vnitřku chrámu samého budeme moci ukázati. Neboť sotva mohly by se do kaple nově vystavené dávatí zase staré nábytky z dob copárských pocházející, ježto se přiči slohu.

Stavební lešení bylo však už tohoto jara po celé délce severní strany chrámové zřízeno až do výšky krovu na kaplích. Velmi snažně prosili bychom všech členův jednoty naší, aby na toto lešení vystoupili a s něho na měděnou krytku postranních kaplí až k oknům prostřední lodě patřili. Tím by si způsobili pohled v pravdě rozkošný na nepřekonatelnou smělost, lehkost a vkusnost konstrukce našeho hlavního chrámu. Chrám náš v tom způsobu, podle zdání našeho, nezůstává za žádným podobným útvorem stavebním, ano on ještě vyniká nad větší jich díl, počítaje v ně i chrám Kolínský nad Rýnem, s nímž ovšem co do velikosti rozměrů a prostranné rozsáhlosti nemůže býti porovnáván. Členové naší jednoty by se však při tom také přesvědčili o skutečně strašném stavu této mistrovské stavby gotického umění, jakož i o tom, že zajisté nedáme mnoho, tvrdíme-li zároveň s naším stavitelským mistrem, že chrám náš bez včasného a rázného vystoupení naší jednoty za několik let zcela by se byl sesul, aniž by se tomu bylo mohlo zabrániti.

Ještě obtížnější bude úloha, kterouž nám jest splniti v letech nejbližších a částečně snad ještě roku tohoto. Budeme pak krok za krokem pokračovati v obnově hořejší části prostřední lodě, zejména v obnově operacích pilířů a operacích oblouků, ježto v ní klenuť drží a nesou. Uznáváme bezvýmínečnou potřebu této obnovy a neméně i nesmír-

nou odpovědnost z prací při tom nastávajících, velmi povážlivých, ježto jenom za veliké opatrnosti mohou se šťastně vykonati. Také několik připomenutých pilířů operacích vystoupilo ze směru přímopadného a drží pohromadě železnými skobami a mezizdvídkami později přičiněnými. Několik operacích oblouků se však patrně sesedlo, i jsou železnými podpěrami podepřeny i budou se museti částečně vyměnit. Důvěřujíce v pomoc Páně, důvěřujíce ve zkušenou a daleko široko uznanou spůsoblost a obezřelost našeho stavitelského mistra chrámovního, důvěřujíce konečně v obecné účastenství a všestrannou podporu, již se nám vždy více dostává, uchopíme se i této práce s myslí jaro.

Obecné účastenství zjednávalo nám až posud k obnově, kterou jsme takorba počali s ničím, prostředky potřebné a k pokračování v ní nenepatrné, v míře úplná dostatečné, a zajisté za 1½ leta, téměř necelého, stalo se všecko, co se vůbec mohlo jenom očekávati. Zevnější obnova jižních kaplí kruchtových, číně takorba dojem stavby nové, jest ukončena. Brzo bude však i severní strana chrámová po celé délce až do výšky kaplí postranních v novém lesku se vypínati, takže i na této straně brzo zmizí všeliká známka vzhledu spustlosti a staletého zanedbání, a díky budtež velikomyslnosti neznámého dobrodince častěji připomenutého, bude se zatím alespoň jedno nové malované skleněné okno skvíti v plné kráse barev, a též ve vnitřku chrámu dáno bude svědectví prospěšné činnosti jednoty naší!

A zajisté až obrázek od jednoty naší rozšíří vědomost o jejím trvání a působení, až naše stavební lešení bude roku příštího vidno i z nižších vnitřních částí města, vypínajíc se vysoko nad postranní kaple až do výše prostřední lodě chrámové, pak zajisté pohnou se nám se všech stran i příspěvky v míře hojnější, neboť rozšířená jednotou činnost ve stavbě má v sobě zajisté i zárod mocnějšího sesílení, kteréž jest podmínkou konečného šťastného rozřešení naší společné úlohy, to jest nejenom zachování chrámu našeho, ale i důstojné obnovy vnitř i zevně a jeho konečného dostavení!

Jiřího k. v. Jana 1863

K. v. Jana 1863

1863 Jan

Jiřího k. v. Jana 1863

Ř e č

uda ředitelstva jednoty, pana profesora J. E. Wocela.

Velectěné shromáždění!

Vybídnut jsa ředitelstvem slavné jednoty, abych též v jazyku českém zprávu podal o činnosti ředitelstva a o pokrocích díla naší jednotou podniknutého v době od předešlého valného shromáždění minulé, nechci nadužívat trpělivosti Vaší, pánové, a podotknu pouze běžné o důležitějších částkách předmětu, o němž velectěný pan předseda náš důkladnou a výmluvnou zprávu podal.

Nesklamala nás důvěra, jižto jsme podniknouce úlohu nesnadnou, v pomoc božskou a lidskou kladli. Přistoupivše nyní k východní straně chrámu Svatovítského, nalezáme, že nejdůležitější otázka chrámové opravy, t. j. položení nových pevných základů té částky chrámu, která sesutím hrozila, jest rozřešena. Cit bezpečnosti a jistoty ovládá nás při pohledu na pevné z lůna země se pnoucí zdi, kdežto před dvěma lety pojímal strach každého, jenž podezřel a zdmolené základy chóru posvátné budovy spatřil. A jako základy chrámu jsou upevněny, tak i důvěra naše jest pevná, a jako zdi obnovené mohutně zdvihaají se a rostou, tak i roste víra naše ve zdařilé provedení díla, ježto sobě jednota naše za účel vytknula.

Práce při stavbě té, minulého správního roku zhotovené, byly mnohem rozsáhlejší, než-li ty, ježto se r. 1861—2 vykonaly, což ovšem jest výsledek hojnějšího účastenství a požehnané obětivosti, s nížto se podniknutí naše potkalo. Zvláště povinni jsme skládati vroucné díky Jeho Veličenství císaři a králi našemu Františku Josefovi, jenž vyslyšev uctivou prosbu ředitelstva, Jeho Eminenci nejdůstojnějším našim arcipastýřem přednešenou, k opravě chrámu Svatovítského deset tisíc zlatých na pět let ze státních důchodů povolil; taktéž k vroucím děkům zavázání jsme J. V. císaři Ferdinandu Dobrotivému, který příspěvek svůj ze 3000 zl. na 5000 zlatých zvýšiti a tudíž mezi údy zakládající vstoupiti ráčil.

Počet agentů vzrostl za minulé správní doby z 61 na 120; a kdežto jsme až do května 1862 281 údu činných i přispívajících čítali, vystoupil minulého roku počet jich na 601, z nichžto bylo zakladatelův pět, činných údu 340, a přispívajících 256. —

Součet příjmů obnášel v minulé správní roce 52317 zl. 25 kr., vydání pak 23939 zl. 74 kr.; jmění jednoty obnáší tedy dnešního dne 28377 zl. 81 kr., což se následujícím účetním přehledem vykazuje.

(Následuje též přehled účtů, který v řeči p. presidenta hr. Františka Thuna obsažen jest). —

Z výkazu tohoto vysvítá, že náklad na opravu chrámu minulého roku vedený více než jednou tolik obnášel, co do května 1862 bylo vynaloženo; za to však byly práce v právě uplynulém roce zhotovené mnohem rozsáhlejší a nákladnější.

Kdežto v květnu 1862 čtyry kaple chóru v základech upevněny a pouze podvaly jich vyhmány byly, znamenáme nyní, že kaple tyto až k měděnému přístřeší jsou obnoveny, a že netoliko okna jich přísně gotickou kruzbou zdobena jsou, nýbrž že i galerie nad nimi se rozkládající, brlením dle původního vzoru mistrně tesaným opatřena jest. Taktéž nákladem šlechtného dobrodince, jenž jmenován býti nechce, okno kaple sv. Ludmily malbou z barevných skel tvořenou, ozdobeno bude. Malbu tuto již zhotovil výtečný umělec p. Quast dle kartonu slavného rytíře z Führichu a dle návrhu mistra našeho Krannera; doufati lze, že dojem velkolepého skleného obrazu cit a zbožnou mysl i jiných dobrodinců povzbudí, aby tito podobným způsobem k ozdobení chrámu přispěli a v dějinách jeho vděčnou pamět sobě zjednali. Poněvadž, jak z účtů podaných vysvítá, důchody jednoty minulého roku valně se rozmnožily; protož opravy chrámu v nastávajícím správním roce taktéž v rozsáhlejší míře se budou moci podniknouti. Ostatně se kojíme nadějí, že v příští době se otevrou hojnější ještě prameny důchodů jednotě naší, že totiž návrh zemského výboru, aby z prostředků zemských roční příspěvek 25.000 zl. na opravu chrámu se poskytnul, na příštím sněmu zemském s příznivým se potká výsledkem.

Slavný sněm český, jenž štědrým nákladem v zřízení nových cest obchodu a výživy v pomezích krajinách země